СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 231. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 3. жовтня, 1929. VOL. XXXVII. No. 231. Jersey City, N. J., Thursday, October 3, 1929. THREE CENTS.

ШІРЕР ПРЕДКЛАДАЄ ТАЄМНІ АНГЛІЙСЬКІ ДОКУМЕНТИ, ЗВЕРНЕНІ ПРОТИ АМЕРИКИ

СЕНАТСЬКИЙ КОМІТЕТ НЕ ХОЧЕ ТЕПЕР РОЗБИРАТИ ТОЇ СПРАВИ З ПРИВОДУ ПРИБУТТЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПРЕМІЄРА ДО АМЕРИКИ. СЕР ВАЙСМЕН, ЗАПІДОЗРЕНИЙ У АВТОРСТВІ ТИХ ДОКУМЕНТІВ, НАЗИВАЄ ЇХ ФАЛЬСИФІКАТАМИ. ШІРЕР НА СЛУЖБІ В ГЕРСТА.

ВАШИНҐТОН, 2. жовтня. — Сенатський підкомітет для справ маринарки продовжував вчора доходження в справі діяльности „морського знавця" Шірера підчас морської розоружної конференції в Женеві в 1927 р. Найцікавіший момент з переслухання був той, коли Шірер розповідав про „дивний секретний британський документ", повний ненависти до Злучених Держав, в якім обговорювано перебудову Европи на Злучені Держави Европи. Автором того документу мав бути Сер Вилієм Вайсмен, котрий стояв підчас війни на чолі Британської Вивідочної Служби в Америці. Документ той був висланий до Ллойда Джорджа, тодішного британського премієра. Шірер зазначив, що документ був підписаний Вайсменом, але на предложенім ним документі того підпису не було. Шірер розповів про спосіб, у який той документ дістався в його руки, заявляючи, що його мав в руках між нишими ще й президент Гардинг. Предложений документ має бути витягом з документу, який находиться в секретнім архіві британського генерального консуляту в Ню Йорку.

Сер Вайсмен прислав заяву до комітету, що предложений Шірером документ є фальсифікатом меморіялу, який він у своїм часі вислав до Ллойда Джорджа.

Сенатський комітет ще не рішений, що з цею справою робити. Та як би не було, рішено ту справу відложити з огляду на приїзд Мек Доналда до Америки.

При кінці подав ще Шірер таке, що він побирав якийсь час від пресового магната Герста по $2,000 місячно за свою пропаганду проти Ліґи Націй і Міжнародного Суду в Газі.

МЕК НЕБ РАТУЄ ПРОГИБІЦІЮ.

МАЄ ПРЕДЛОЖИТИ ПЛЯН ЦІЛКОВИТОЇ РЕОРҐАНІЗАЦІЇ АПАРАТУ, ПРИЗНАЧЕНОГО ДО ФОРСОВАННЯ ПРОГИБІЦІЇ. ПРОГИБІЦІЙНІ СПРАВИ ВІДІЙДУТЬ ДО СЕКРЕТАРЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ.

ВАШИНҐТОН, 2. жовтня. — Президент Гувер покликав свого приятеля, Джана Мек Неба, адвоката з Сен Франсиско, до Вашинґтону, щоби поробив спеціяльні студії над прогибіційною проблемою й предложив плян успішного форсовання прогибіції. Плян той має бути виготовлений до грудня, щоби можна його предложити конґресови, коли він зійдеться на грудневу сесію.

ХМАРОДЕР НА 71 ПОВЕРХІВ.

НЮ ЙОРК, 2. жовтня. — „Ди Ситі Бенк Фармерс Трост Компані" подає, що приступає до будови свого дому на Ексчендж Плейс, який буде мати 71 поверхів. В тім самім часі повідомляє корпорація давного Валдорф Асторії готелю, що будує дім на 80 поверхів.

ПІДСЛУХУЮТЬ МЕЙОРА ВОКЕРА.

І ТО НА ВСІХ ТЕЛЕФОНІЧНИХ ЛІНІЯХ. ДЕМОКРАТИ ТВЕРДЯТЬ, ЩО ЦЕ ЗРОБЛЕНО З ПРИВОДУ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ, А РЕПУБЛИКАНЦІ УВАЖАЮТЬ ЦЕ ДЕМОКРАТИЧНИМ ПЕРЕДВИБОРЧИМ БЛОФОМ.

НЮ ЙОРК, 2. жовтня. — Чарлз Ф. Керіґен, асистент мейора Вокера, подає, що на протязі двох послідних тижнів підслухувано мейора на всіх 17 телефонічних лініях, що приділені до його розпорядимости. Телефонічна компанія знайшла дроти, які могли бути вживані до підслухування при помочи апарату, котрий був вкритий десь на третім поверсі.

Вокер являється поновним демократичним кандидатом на мейора міста. Супроти цього, Ля Ґардія, републиканський кандидат на мейора, оголосив, що ні він ні його партія не мають нічого спільного з тим поганим ділом.

СТО ДЕСЯТЬ-МІЛІОНОВА КОРПОРАЦІЯ БАНКРОТУЄ.

НЮ ЙОРК, 2. жовтня. — Згідно з розпорядком федерального судді, Томи Д. Течера, віддано в руки ресівера „Ди Кюба Кен Шуґер Корпорейшен", яка мала маєтку на $110,000,000. Корпорація збанкротувала, бо ціна на цукровий сирівець дуже впала. Ніхто тут не винуватий, бо заряд вів бизнес добре й колиб сирівець піднісся був хоч дрібку в ціні, корпорація виказалаб великі зиски. А так опинилася в руках ресівера, не будучи в силі заплатити дрібної суми $9,827.

Д-Р БАТЛЕР ПРО СПЕЦІЯЛІЗАЦІЮ.

СПЕЦІЯЛІЗАЦІЯ ТВОРИТЬ НЕІНТЕЛІҐЕНТНИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ СЕБЕ НЕ РОЗУМІЮТЬ. КІНЦЕВІ ІСПИТИ Є ПОЧАТКОМ ДО ДАЛЬШОГО ОБРАЗОВАННЯ. ТАКУ НАУКУ ПОДАЄ БАТЛЕР ФРЕШМЕНАМ.

НЮ ЙОРК, 2. жовтня. — Президент Колюмбійського університету, д-р Никлас Батлер, витав з новим академічним роком фрешменів (студентів 1-го року науки) Колюмбійського університету. У своїй промові торкнувся він справи спеціялізації фахів, добачуючи в ній велике лихо. Батлер підніс, що незадовго матимемо в світі нову Вавилонську вежу, бо люде не будуть в силі один другого розуміти. До цього доведе спеціялізація, коли люде перед часом не заведуть реформи і не звернуть більшої уваги на добуття загального образовання. Д-р Батлер звертав увагу фрешменів ще й на те, щоб вони не думали, що коли скінчать науку в університеті і здадуть кінцевий іспит, то це вже завершення їхньої науки. Навпаки, не тільки початок до дальшого, дійсного образовання людини, яка повинна вчитися через ціле своє життя.

УМЕР ҐЕНЕРАЛ КОВАЛЬ-МЕДВЕДСЬКИЙ.

У Варшаві на еміграції помер ґенерал Коваль-Медведський, один з тих українських патріотів, що в часи революції прийшли на службу до свого рідного народу.

Він на російській службі був ґенерал-майором ґенерального штабу й славився на всю Росію як учений астроном-ґеодезист. Він був одиноким спеціялістом у цій галузі в російській армії. Перехід його на службу до української армії ще в часи Центральної Ради був великим моральним і матеріяльним ударом для російської армії та взагалі для всіх русоцентристів.

На службі українській Коваль-Медведський віддав усі свої сили та знання для творення рідної армії та для боротьби українського народу за свою державу. В 1920 році він був інтернований Ляхами разом з українською армією, але його вченість і дуже рідка спеціяльність визволили його скоро ізза дротів і він став членом польської палати мір і ваг у Варшаві.

Земля пером українському патріотови, що не отягався прийти на службу свому народови, промінявши всі російські почести й виґоди на невиґоди й прикрости української визвольної боротьби.

СТРАЙК У БОГОРОДЧАНАХ.

Дня 4. вересня розпочався в богородчанськім повіті у фірмі Ґлезінґера страйк. Застрайкували села Старі Богородчани, Нивочини, Старий Лисець. Страйкуючі поставили домагання підвищення платні за довіз дров. Фірма закупила була велику скількість дерева з ліса гр.-кат. капітули й у Лібіґа в богородчанському повіті і в Перегінську у митроп. Шептицького. Всю обрібку дерева з цих лісів задумує фірма сконцентрувати на тартаку в Брошневі. Тимчасом звозить дерево до Станиславова і за кільканацять кільометрів дороги платить по 8 зл. від кубічного метра. Такий визиск викликав обурення серед селян цілого повіту і довів до страйку.

РАДЯНСЬКА УКРАЇНА БОРОНИТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

У Варшаві відбувся з кінцем серпня 18 конґрес міжнародного статистичного інституту. На конґрес прибуло багато делеґатів з ріжних держав. Прибули також офіціяльні представники Радянського Союза. Радянську Україну представляв Міняев, голова Центральної Статистичної Управи. В нарадах говорилося переважно мовами французькою, анґлійською і німецькою. Реферат про торговельну статистику, зокрема про статистику внутрішньої торговлі і про інтелектуальну статистику, виголосив представник Радянської України Міняев в українській мові. Мимо дворазового спротиву управи конґресу Міняев говорив по українськи і заявив, що українська мова є мовою великого державного народу й має рівні права з иншими мовами. Голова конґресу, Француз Кользон, й инші представники старалися переконати Міняева, щоби не говорив по українськи, та даремне: Міняев станув твердо на становищі, що українська мова має рівні права з иншими мовами.

СМЕРТЬ К. ОБЕРУЧЕВА.

У Ню Йорку помер 29 вересня російський емігрант, полковник К. Оберучев. У часи революції 1917 року він був командуючим військами Київської Військової Округи. На цьому становищу Оберучев, хоч і був членом російської партії Соціялістів-Революціонерів, виявив себе достойним наступником усіх сатрапів, київських ґенерал ґубернаторів, царських часів.

Перебування його в Києві було найтяжчою добою боротьби українства з русоцентризмом. К. Оберучев усіма силами й способами старався побороти український національний рух, не спиняючися перед провокацією й навіть орґанізацією розстрілу українського полку Богдана Хмельницького.

Центральна Рада, особливо в початках орґанізації українського національного руху, в особі Оберучева стріла найтяжчого свого ворога, якого очами дивилося російське правительство й уся російська революційна демократія на український національний рух. Його поступовання супроти Українців у свій час викликало обурення й протести всього свідомого українського народу. Лише з відходом Оберучева у вересні 1917 року з Києва стала в Києві більше спокійна орґанізаційна праця українських осередків. Але вже було запізно й Україні довелося покутувати за дезорґанізаційну роботу К. Оберучева.

ТАЛАНТ ЗІ ЛЬВОВА.

Львів не може нарікати, що не має талантів. Хіба може нарікати на те, що не дає їм розвиватись. Послухайте останньої звістки з віденської преси. У Відні арештували Ґеорґа Кагане, 21-літнього Львовянина, що встиг уже в тім віці скласти собі сякий-такий житепис. Минулого року був він у Румунії в Медієс у фабриці скла як помічник книговода. За рік поміг він книговодові непомітно на 12 ваґонів, переславши гроші за них на свій рахунок до Відня. За „заощаджені" гроші поїхав він у Париж і до Швайцарії, а врешті й до Відня, де скрився. Жив він у панській обстановці і продовжував жити коштом чужої наївности, але в інший, дотепніший спосіб. Він вислав на імя ріжних багатих людей до Америки й Анґлії 53,000 листів з проханням допомогти йому в нужді. Зпочатку замовив він тисячі фотоґрафій анонімної дівчини, щоби писати в її імени, але згодом роздумав, щоби хтось у ній не закохався і не приїхав її шукати. Поліція найшла весь цей матеріял у його хаті. Кагане признався до всього. Його обрахунок був простий: на 53,000 осіб найдеться бодай сотня, що зворушиться його ліричним листом. Віденська преса називає Каганого „ґеніяльним гохштаплером".

ЗЛОЧИНИ НА СЕЛІ.

В Яворівщині арештували 16-літню Юстину Мушак, як підозрілу у вбивстві свого молодого мужа, якого тіло найшли на полі між Брухналем і Подлубами. — У Чижовичах біля Мостиськ 53-літний господар Стан. Оґродник розрубав своїй жінці голову з нужди і наслідком подружих сварок.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛЯН КУЛЬТУРФІЛЬМІВ ВУФКУ.

За проєктом тематичного пляну наступного року ВУФКУ має поставити 158 культфільмів, серед яких є: індустріяльні, сільсько-господарські, загально-господарські, краєзнавчі, санітарно-освітні, політосвітні, наукові, експедиційні та шкільні. Зокрема ВУФКУ має поставити 40 шкільних фільмів.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У РІВНОМУ.

При кінці серпня відбувся великий політичний процес у Рівному проти 22 селян, обвинувачених за комуністичну діяльність. Їх арештовано ще в серпні минулого року на Поліссю, так що вони просиділи цілий рік у слідчій вязниці. Після пятьох днів розправи процес скінчився присудом 11 обвинувачених по 6 років, а 8 по 4 роки тяжкої вязниці. Засуджені приняли присуд спокійно.

АРЕШТИ КОМУНІСТІВ У ЛЬВОВІ.

Комуністи у Львові скликали збори. Поліція не допустила до зборів і арештувала кільканацять осіб. Між иншими арештовано жінку, яка роздавала летючку про збори.

ПРИМХИ МОДИ.

Йдуть вони до нас здебільша з Парижа; від кравців і стрижиїв. Манікуристи, що працюють спільно з мистцями від волосся, придумали там для жіноцтва нову прикрасу: ріжноколірові нігті. Ці нігті повинні на цей сезон бути того самого коліру, що й сукні. А що сукню жінки зміняють кілька разів денно, треба перемальовувати за кожним разом і нігті. Є на це потрібні препарати.

БОМБОВІ ЗАМАХИ У ЛЬВОВІ.

Дня 7. вересня, в день відкриття львівських східних торгів, вибухла бомба в будинку дирекції східних торгів. Бомба здемолювала уладження будинку і ранила 3 чол. Її дав до перехования касієрці у валізці незнаний молодий мущина.

Того самого дня вибухла бомба на вулиці біля східних торгів. В той час переходив вулицею український студент Михайло Терещук, якого бомба тяжко попарила і його арештувала поліція, як підозрілого, що опустив бомбу.

Також на головнім залізничім двірци у Львові вибухла пожежа, спричинена бомбою, здепонованою у валізці в гардеробі.

Всі ті підложені невідомими справниками бомби послужили за підставу до нової наґінки на Українців у Львові. Вже слідуючого дня, в неділю, відбулися масові ревізії в культурних і господарських установах: „Просвіта", „Ревізійний Союз українських Кооператив", „Сільський Господар", в ред. „Діла", видавництва „Червона Калина" і інш. Арештовано кілька осіб. Вся польська преса твердить, що бомби були підложені членами Української Військової Орґанізації і зі скаженою лютістю взиває до наґінки. Приміром „Львовскі курер поранни" каже не допускати українську молодь до науки у Львові.

МІЖ АНҐЛІЄЮ Й РОСІЄЮ ПІДПИСАНО ДОГОВІР ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ЗВЯЗКУ

ДОГОВІР ПІДПИСАНИЙ ГЕНДЕРСОНОМ І ДОВҐАЛЕВСЬКИМ. МАЄ ПЕРЕЙТИ ЧЕРЕЗ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПАЛАТИ ПОСЛІВ.

ЛОНДОН (Анґлія), 2 жовтня. — Вчора підписано договір між анґлійським міністром закордонних справ Гендерсоном і російським уповноваженим Довґалевським про відновлення дипльоматичного звязку між Росією та Анґлією. Цей договір має бути предложений на затвердження палати послів, бо лише з її дозволу Анґлія зможе вислати свого посла до Москви. Після того, як Анґлія призначить свого посла, Росія також вишле свого посла до Лондону.

Оголошено короteньке повідомлення за підписом Гендерсона й Довґалевського про те, що умова осягнена ними на основі таких пяти точок: 1) обидва правительства будуть придержуватися анґлійсько-російського договору з 1924 року; 2) мають бути уложені додаткові торговельні договори; 3) мають бути полагодженими питання міждержавних та приватних боргів громадян обох держав, а також вирішене питання відшкодовання за інтервенцію; 4) уложений договір в справі рибного промислу; 5) відновлення дотеперішніх договорів і конвенцій.

Довґалевський виграв на тому, що добився відрочення вирішеня ріжних спірних питань на час по відновленню формальних дипльоматичних зносин з Анґлією, а Гендерсон виграв на тому, що добився зобовязання зі сторони Довґалевського, що російська комуністична пропаґанда в Британії буде негайно спинена.

РОСІЯНЕ БОМБАРДУВАЛИ КИТАЙСЬКЕ СЕЛО.

МУКДЕН (Манджурія), 2 жовтня. — Російська червона армія обстрілювала з гармат китайське село Суян, яке положене при гирлі ріки Сунґарі в ріку Амур. Частина села вигоріла до тла, спалена гарматними стрілами.

КИТАЙСЬКІ ТОРТУРИ.

КИТАЙЦІ ЗНУЩАЮТЬСЯ НАД АРЕШТОВАНИМИ РАДЯНСЬКИМИ ПІДДАНИМИ.

МОСКВА (СССР), 2 жовтня. — Офіційна новинкарська агенція повідомляє з Хабаровська, що там одержано відомости про переслідування Китайцями радянських підданців та про дике знущання над арештованими. Запідозрених Росіян масово арештують й піддають катуванню підчас допитів, а потім замикають в концентраційні табори, котрі знаходяться в страшному санітарному стані. Страву арештованим подають таку, яка зовсім не надається до їдження.

Біля Харбіна знайдено пятнацять трупів замордованих без суду й слідства Росіян, а в ріці Сунґарі виловлено 5 трупів. Часто радянські підданці пропадають без найменшого сліду, впавши жертвою китайського терору.

КАНАДА КУПУЄ ВУГІЛЬ В АМЕРИЦІ.

МІНІСТЕР ПРАЦІ ТОМАС ГОВОРИТЬ, ЩО ВОНА МУСИТЬ КУПУВАТИ ЙОГО В АНҐЛІЇ.

БРАЙТОН (Анґлія), 2 жовтня. — На конференції Партії Праці міністер праці Томас заявив, що він підчас своєї поїздки в Канаду викрив, що Канада купує щорічно 50,000 тон американського твердого вугля та 15,000,000 тон смолистих пород вугля.

Він тоді звернув увагу канадійського правительства, що Канада повинна стояти в більшім економічнім звязку з Анґлією ніж з Америкою й імпортом до себе анґлійського вугля пособити полекшити безробіття в Анґлії. Він зазначив, що кожні 300 тон вугля, добуті в Анґлії, забезпечують річне істнування одної майнерської родини.

Його запевнили в Канаді, що Канада буде старатися все більше поширювати купівлю сталі в Анґлії, відмовляючись від американської. На запитання, чому він про це не говорив нікому раніше, Гендерсон відповів, що не хотів, щоби про це передчасно довідались Американці, які тоді знижилиб $2 або й $3 на тоні з ціни своєї сталі.

Отож теперішне завдання британського правительства буде нахилити Канаду до купівлі в Анґлії тих товарів і виробів, якими вона може замінити американські. Це є одна з частин пляну боротьби з безробіттям в Анґлії. Деякі делеґати на конференції висловлювали побоювання, що така політика анґлійського уряду приведе до економічної війни між Анґлією й Америкою.

ВІДТИСК НОГИ ДОІСТОРИЧНОЇ ЛЮДИНИ.

БУЛАВАЙО (Африка, Родезія), 2 жовтня. — Італійський дослідник професор Лідіо Чіпріяні знайшов у Родезії скамянілий відтиск ноги, як думають, найстаршої людини, якої сліди колинебудь були знайдені. По цьому відтиску можна гадати, що він належить людині, яка стояла дуже близько до малпи, була величезного росту й дуже сильною.

Раніше там було знайдено кілька камінних сокир, що дивували своїми розмірами. Тепер припускають, що ці сокири належали тим людям, сліди одного з яких тепер знайдено.

АМБАСАДОР ДОС НА ПРАБАТЬКІВЩИНІ.

СУДБУРІ (Анґлія), 2 жовтня. — Амбасадор Дос відвідав маленьке місто Суфолк, з якого 300 років тому виеміґрували його предки до Америки. Мейор міста та инші достойники врядили йому врочисте приняття.

ШУКАЮТЬ КОСТЕ.

МОСКВА (СССР), 2 жовтня. — Робляться всі можливі старання, щоби відшукати сліди загинувшого в безвістях французького летуна Дідоне Косте. Думають, що він злетів на землю у пустинній частині Сибіру. Пошукування робляться в районі Киренська, Іркутська, Якутська та Байкальського озера.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокє число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2,75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФРАНЦІЯ Й ПОЛЬЩА

У Франції вийшла недавно книжка: ET DEMAIN? FRANCE, ALLEMAGNE ET POLOGNE, себто: А завтра? Франція, Німеччина й Польща. Написав її Француз Пієр Вальміжер. Відбилася вона широким розголосом поза Францією, бо порушує незвичайно цікаве питанне дальших відносин між Францією та Німеччиною, з котрим вяжуться всі питання Европи.

Автор ставить собі питання: які будуть відносини на будуче між Францією й Німеччиною, себто: чи мають вони далі зі собою ворогувати, як досі? Вальміжер пропонує зревідувати зовсім відносини Франції до Німеччини. На місце ворожнечі мусить наступити зближення й порозуміння. Він доказує, що інтереси Франції й Німеччини не противні, але згідні. Опираються вони на едности інтересів західно-европейської цивілізації проти сходу. На тій основі, чи скорше чи пізніше, мусить прийти до порозуміння між обома теперішними ворогами, хоч, як він сам признає, голос людей, які до сього стремлять, покищо ще мало популярний.

Найважнішою перешкодою для сього зближення буде ся вся міждержавна будова Европи, яку перевела Франція зі своєю побідою в світовій війні. В тій міждержавній розбудові головне місце займає Польща, на котру Франція думала опертися на случай нової боротьби з Німеччиною. Польща мала бути на сході противагою для Німеччини. В се вірують майже всі Французи.

Тепер Вальміжер звертається проти сього розуміння европейського положення з острою критикою. Доказує він, що Польща не може бути противагою Німеччини на сході. Противно, Польща є тягаром Франції на сході. Польща нагарбала стільки чужих країв, що замісць боронити Францію перед Німеччиною, Польща буде втягати вічно Францію в ріжні міжнародні халепи, які Францію не можуть обходити.

Книжку Вальміжера треба признати голосом будучности. Нині, без сумніву, в Франції ще мало людей думає так, як він. Та нема знова сумніву, що з часом буде сих людей щораз більше. Як події в Европі підуть нормальним ходом, то се буде природний напрям розвою подій.

Вже нині, однак, можна тішитися, коли Француз пише про польську пропаганду в Европі, що Поляки перекручували стільки фактів з історії, що їх пропаганду нині вже вважають в Европі за казки для дітей, з яких дозріла людина може тільки сміятися.

ІВАН ВАЗОВ

(Як передмова до „Святослава Тертера").

Історія болгарського народу взагалі в нас мало знана. Всетаки вона чимало похожа на нашу історію. Мало також хто знає в нас, що початок болгарської держави сягає ще VII. століття, що до найбільшого розцвіту дійшла Болгарія з кінцем IX століття і на початку X, коли то болгарські царі були володарями земель від Егейського моря аж по наші Карпати, а цар Симеон під мурами Візантії проголосив себе римським цісарем й автократом.

Без уваги на цю коротку потугу та силу, Болгарія, роздерта насамперед міжусобицями (чварами) та війнами, ледви сто літ пізніше впала під напором хижих сусідів. Після 170-літнього грецького ярма відродилося друге болгарське царство, царство Асенів із столицею в Тирнові, а проіснувавши двіста літ, упало під напором диких турецьких орд із кінцем XIV. століття.

Одначе пятьсотлітня неволя варварів не вбила в болгарського народу віри в себе. Болгари в богатьох повстаннях старалися скинути ненависне їм турецьке ярмо. Вкінці після турецько-російської війни в 1878-ому році берлінським довором положено основи нинішньої незалежної болгарської держави.

Рідко котрий нарід, що століттями був під чужим пануванням, за такий короткий відносно час, бо за 50 літ, піднісся високо суспільно й духово, зробив великі поступи на полі мистецтва та літератури — як Болгари.

Тяжкий гнет, під яким стогнали Болгари, пробудив у Болгар — передовсім від часу занепаду Туреччини — почування їх національности, туги за волею та горячу, палку любов батьківщини.

Ця любов створила болгарську літературу, поезію. Головним тоном болгарської поезії й повістей була батьківщина, що освободжується з неволі й свобідна.

Любов батьківщини це також головний мотив у всіх творах найславнішого болгарського письменника, **Івана Вазова.**

Іван Вазов родився 10. липня 1850 р. в Сопоті (півд. Болгарія), де його батько був знатним купцем. Батько хотів сина вивчити також на купця, але Іван не цікавився купецтвом, лише поезією. Батько післав сина в 1870. р. до свояків у Румунії, щоби далі образувався для купецького звання. Але надходили інші часи. Ціла Болгарія кипіла, готовилася до визволення з турецького ярма. В Румунії було богато болгарських емігрантів-революціонерів. І молодий Вазов увійшов у Браїлі з ними у взаємини, належав там до ріжних комітетів і редакцій болгарських часописів. У Браїлі став друкувати свої патріотичні поезії. Потайки поширювали ці поезії по Болгарії, де вони побуджували Болгар до діла.

Як Вазов у 1872. р. вернув у батьківщину, вже не кинув пера. В тім часі містив свої поезії в однім болгарськім часописі у Царгороді.

Дальша карієра Вазова дуже ріжноманітна: бачимо його то народнім учителем, то залізничником. Турецькі насильства після повстання (1876 р.) приневолили Вазова піти на еміграцію.

Після визволення Болгарії Вазов займає в Берковиці становище президента окружного суду. Та він не мав замилування до цього звання, тому уступив і поселився у Филипополі, де зовсім посвятився літературі та журналістиці. Тут разом із поетом Величковим видавав місячник „Наука", а пізніше тижневик.

У війні проти Сербії взяв Вазов участь як доброволець. Боровся в боях біля Царгороду та Піроту.

За Стефана Стамбулова*) жив Вазов кілька літ на **Україні. В Одесі написав найгарнішу свою повість „Під ярмом"**).** Як вернув на батьківщину, видрукував цю повість у „Літературному Збірнику", видаванім болгарським міністерством освіти.

З того часу жив Вазов у столиці Болгарії Софії, весь час працюючи на літературному полі. Тут і помер дня 22. вересня 1921. року.

За міністерства Стоїлова був Вазов два роки міністром освіти. Як зрікся цього становища, вибрали його головою Літературного Т-ва.

Щойно в Софії став Вазов збирати свої твори, порозсипувані по періодиках, і видавати збірками.

Писав дуже богато і тяжко сказати, що гарніше: чи його щира лірика, чи його геройські пісні, чи драма. Бо Вазов є і драматичний письменник. Найгарніша його драма називається „Змовники".

Повість „Святослав Тертер", яку пічнемо друкувати у „Свободі" в суботішнім (233) числі, написана з горячим серцем болгарського патріота, читається легко, з великим зацікавленням. Герой повісти бореться на два фронти, бо моральність тодішніх болгарських бояр приневолювала його до того. І Святослав каже на оправдання свого поступовання до своєї сестри Олени: „...ми працюємо для великого та благого діла, бо все є велике та благородне, що робимо для визволення батьківщини".

*) Стамбулов Степан Николов (1855—1895) президент Народнього Зібрання, в 1886. р. зорганізував протиреволюцію, опісля був членом регенції, а 1887—94 президентом міністрів. Помер наслідком тяжких ран 18. липня 1895. р. після атентату, виконаного на нього 15. липня.

**) Є український переклад Василя Щурата. Вийшов у „Бібліотеці найзнаменитших повістей" під ред. „Діла".

— Пізнаєте мене, пане?

— Ні... справді не пригадую собі.

— А мені здавалося, що ви повинні би пізнати мене. Я той нещасливий, що тому пять літ викрав вашу дочку. Відберіть собі її.

——о——

— Мусите знати, пані, що я є противенством мого брата.

— Ах, що за гарний, просто чарівний мусить бути ваш брат!

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(ЗА МІСЯЦЬ ЛИПЕНЬ 1929).

I. ПРИХІД:

З перенесення з попередного місяця	$ 57.35
Прихід в липни 1929	3,628.00
Разом	$3,685.35

II. РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Рідна Школа	$1,000.00	
2) На Боевий Фонд	875.00	
3) Інваліди (по половині на дім інвалідів і допомогу інвалідам)	400.00	
4) Для Тов. Просвіта (на Лемківщині $200, а у Львові $100)	300.00	
5) Академія Наук у Києві	300.00	
6) Захист для Письменників	200.00	
7) Для Українських Пластунів	132.43	
8) Національний Музей у Львові	100.00	
9) Політичним Вязням	100.00	
10) ЦЕСУС	100.00	
11) Захист для Сиріт	50.00	
12) Журнал „Життя і Знання"	5.00	
13) Кошти висилки і листів	35.75	3,598.18
б) Удержанне канцелярії		25.00
в) Дорога		5.00
Разом		$3,628.18

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід в місяци липни 1929	$3,685.35
Розхід	3,628.18
Остає в касі Обєднання з кінцем липня 1929	$ 57.17

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.

КОМУНІКАТ

Амер.-Укр. Музичного Товариства.

(Хорова справа).

За один тиждень прислало 12 хорів свої заяви вступити до Товариства Зєднаних Українських Хорів в Америці.

Цим хорам, що вже прислали підписану заяву, вислано з приводу наближаючогося Свята Державности першу посилку слідуючих хорових творів: 1) „Вкраїно Мати", — слова Черкасенка, музика Стеценка; 2) „Ой, ідуть тумани", слова Франка, музика Ярославенка.

У дальшу чергу висилаємо: 3) „Ой, гай, мати," — народна пісня опрацьована Лисенком і 4) „За Тебе, Україно", слова Щурата, музика Людкевича. Послідня пісня перероблена із мужеського на мішаний хор.

Усі ці пісні призначені на Листопадове Свято, а рівнож і на Свято Соборности.

До кождої партитури додано осібні голоси по два примірники.

Цим виданням заощаджуємо дірігентам богато праці, даючи хорам готові твори на концерти.

У дальшу чергу видамо хорові пісні вибраних авторів на Концерт-Свято Народної Пісні.

Третим випуском будуть твори на концерт Шевченка до його слів. Твори ці, хоч високої художньої вартости, були досі мало відомі нашій іміграції.

При тій нагоді звертаємо увагу хорів, які не дістали від нас членської заяви, щоби подали нам свою адресу, а ми сейчас її вишлемо.

Наша адреса:

American-Ukrainian Music Society,
136 E. 17th St., New York, N. Y.

За Амер.-Укр. Муз. Т-во:
М. О. Гайворонський, секретар.

Н. Н.

Радянська Україна.

(8)

Отже не дивно, що **російська книжка, ґазета та журнали, як то було й за царських часів, і тепер панують на всіх просторах Союзу, а також і на Україні.** Так нпр. по індустріяльних спілках для червоних гуртків на підприємствах передплачується 75% ґазет російських і лише 20% українських та 5% на инших мовах. По окремих спілках маємо такі цифри: гірники передплачують українських ґазет всього 13%, металісти 20%, хеміки 9%, зате цукроварники 49%, залізничники 40%, робітники землісу 70%, робосвіти 60%. По всім профспілкам червоні гуртки, яких нараховується на Україні 8 тисяч, передплачували лише 25% українських ґазет, 70% російських і 5% на инших мовах. З журналами є те саме: гірники передплачують тільки 7% українських журналів, металісти 5%, хеміки 9%, а по всіх індустріяльних спілках лише 10%. Передплата окремих робітників та службовців дає ще гіршу картину: так по всіх індустріяльних спілках передплачується українських ґазет 10%, а журналів 8%; зокрема гірники передплачують журналів 2%, металісти 4%, хеміки 8%, цукровики 32%. Трохи краще з передплатою українських ґазет та журналів по клюбах: так по індустріяльних спілках відсоток українських ґазет виносить переважно 27% (у гірників 18%, металістів 21%, цукровиків 45%), а журналів 15% (у гірників 10%, металістів 11%, цукровиків 28%). Пересічно в 1927. р. по всіх клюбах, яких на Україні є тисяча, відсоток українських ґазет становив 28.8%, а журналів 21.1%. Таку сумну картину знаходимо як по робітничих, так і по инших книгозбірнях, які переповнені російськими книжками пересічно на 80—90%, а це тому, що керовники книгозбірень не бажають купувати українських книжок, не зважаючи на те, що читачі таки часто їх вимагають (це стверджує сама робітнича українська преса).

VI.

Совітська українофільська політика на полі освіти та культури.

Цілком явну непослідовність та млявість помічається й в освітній справі. Так у 1927 р. (а до цього часу малощо змінилося) шкіл з українською викладовою мовою по містах було 44%, на селі 82%, а разом коло 80%. З російською мовою по містах 21%, на селі 6%, разом 17% (инші школи на мовах національних меншостей). Цебто відсоток шкіл з українською мовою, як у місті, де Українці складають 47.2% населення, так і на селі, де Українці складають 87.45% населення, значно нижчий ніж відсоток населення. Далеко гірше становище у профосвіті: так українських профшкіл тільки 52%, російських 27.6% (хоч учнів Росіян всього лише 20.2%), а инших 21.4%. Таксамо українських технікумів лише 54% (учнів 58.6%), російських 16.7% та мішаних, жидівських і инших 29.3%. Але найгірший стан мається в інститутах: українських інститутів лише 28.5% (усіх студентів Українців 43.9%), російських 45.8% (усіх студентів Росіян тільки 21.9%), а решта мішані. Українізовані переважно педаґоґічні та сільсько-господарські, а російськими залишилися головним чином технічні та господарські, тоді як инші інститути, технікуми й профшколи або мішані, або обслуговують національні меншости (Росіяне на Україні фактично не уважаються за меншість, бо вони навіть панують над українським населенням).

Усіх профшкіл на Україні в 1927. р. було коло 800 з 90,000 учнів, робфаків 30 (6 тисяч учнів), технікумів 145 (26 тисяч студентів) та інститутів 37 (29 тисяч студентів). В інститутах відсоток робітників та селян виносив 45%, у технікумах 68%, у профшколах 63%, а решта вихованців складається з дітей службовців, спеців та инших. Повільну українізацію тих шкіл пояснюють звичайно тим, що в них Українці складають тільки половину всіх учнів та студентів, а крім того браком підручників та тим, що викладачі ще не засвоїли української мови. Тимчасом якби на Україні було утворено технічне державне видавництво з належними ресурсами, то справу з підручниками можнаб залагодити протягом 1—2 років, а викладачів теж можливо примусити вивчитись української мови протягом 2—3 років, якби наркомпрос справді енергійно взявся за справу українізації вищих та профшкіл. **Нарешті низький відсоток Українців студентів та учнів** пояснюється тим, що українська молодь (особливо селянська), закінчивши українську семирічну школу, вступає тільки до українізованих профшкіл та вузів, бо, не знаючи російської мови, вона фактично не може вчитися в російських школах. Мало того, семирічні школи знаходяться переважно по містах (із 2.5 тисяч семирічок тільки 500 знаходиться по більших селах) і обслуговують переважно міську людність. Отже українській селянській молоді досить важко просунутись навіть до профшколи, не кажучи вже про технікуми та інститути. Якраз через це так мало студентів Українців по технічних, господарських та медичних вузах (тут релятивну більшість складають або Росіяне або Жиди), бо вони майже зовсім ще й не почали українізуватися. Отже не дивно, чому взагалі більшість (55%) студентів вищих шкіл складається із Росіян (25%), Жидів (24%) та инших (6%), які разом проте складають тільки коло 20% всього населення України. Таксамо зрозуміло, чому по профшколах Українців тільки половина, бо вони обслуговують переважно міста та робітничі центри, де Українців тільки 47.2% населення, а Росіян (25%), Жидів (22.6%) та инших (5.6%), аж 52.8%. На робфаках, які готують молодь до Вузів, Українці теж складають меншість, як також у фабрично-заводських школах, що виховують кваліфіковану робітничу молодь ріжних фахів. Так на 30 робфаках з 6 тисячами учнів Українців є тільки коло 2.5 тисяч, а у 800 фабзаводах на 25 тисяч учнів Українців коло 10 тисяч. Цілком зрозуміло, що при такому загальному становищі профосвіти Українців дуже мало поміж індустріяльним робітництвом, що, навпаки, їх найбільше у ґрупі сезонових робітників та чорноробів, а також, що робітнича молодь не знає української мови (на робфаках і фабзавучах навчання провадиться російською мовою на 70—80%).

Нарешті навіть **загальна шкільна сітка обслуговує переважно міську людність, цебто у значній мірі не українську, тоді як українське селянство не забезпечене навіть школами першого ступня** (чотирорічні школи). Так на Україні в 1927. р. було 17.632 школи соціяльного виховання з 2,105,600 учнів і 52 тисячі учителів. Ці школи охоплюють всього 55—60% дітей шкільного віку, а 45—40% що року ще залишаються поза школою, все збільшуючи скількість неписьменних, яких нині нараховується на Україні 15,530,000 (з них 9,812,000 жінок або 68% і 5,718,000 чоловіків, або 42%). Але характеристичне, що у місті школи охоплюють пересічно коло 80—90% дітей, тоді як по селах тільки 35—40%. Отже не дивно, що у місті неписьменних всього 30%, а на селі 50%.

І от якраз тому з усього українського населення Совітської України (22,817,000) в 1926. р. було письменних тільки 9,775,000, або 42.88%, а Росіян 56.58% (1,510,000 з 2,668,000), тоді як Жидів аж 71.25% (1,092,000 з 1,533,000). Характеристичне, що відсоток неписьменних поміж Українцями вищий, як на селі так і в місті. Так з 20,300,000 Українців, що живуть на селі, письменних в 1926. р. було 40.4% або 8,212,000, а неписьменних майже 12 міл. З 1,317,000 Росіян письменних 43.1% або 572,000, а з 341,000 Жидів письменних 224 тисячі або 65.9%. Таксамо з 2,516,000 Українців, що живуть по містах, письменних тільки 62% або 1,563,000, а неписьменних майже міліон; з 1,341,000 Росіян письменних 70% або 938,000, а з 1.192,000 Жидів письменних 868.000, або 73%.

Звичайно, совітська влада поборює неписьменність і за час свого існування спромоглася зліквідувати неписьменність поміж 5 міл. дорослого населення та тими перерostками, які попали до школи. Проте тих 10—12 тисяч лікпунктів, що мають своїм завданням ліквідувати неписьменність поміж дорослими населенням, замало, бо вони пропускають тільки 500—600 учнів за рік (з них фактично тільки 60% стають письменними), тоді як **що року поза школою лишається більше одного міліона дітей шкільного віку, які утворюють нові кадри неписьменних.** Кромі того ця боротьба з неписьменністю провадиться більше по містах ніж по селах, а тому відсоток неписьменности поміж Українцями знижується дуже повільно. Отже щоб справді зліквідувати неписьменність на Україні протягом ближчих років, треба довести скількість шкіл принаймні до 25 або й до 30 тис., скількість лікпунктів подвоїти (на Україні є нині 13 тисяч сельбудів, та 7 тисяч хатчиталень, цебто значно більше ніж лікпунктів). У противному разі проблему неписьменности не вдасться розвязати не тільки за 5 чи 10 років, а навіть за 20 років.

Головні труднощі звичайно полягають в тім, що на освіту відпускається замало грошей (в 1927. р. по республіканському та місцевому бюджету України на всю освіту витрачено тільки 140 міл. карб.), а тому їх не вистарчає на будівлю нових шкільних приміщень та на підготовку нових кадрів учителів. Як відомо, справа освіти у Совітському Союзі знаходиться в компетенції окремих наркомів кождої совітської республики, а **що республиканський буджет України дуже малий (він не більший від буджету одного міста Москви),** то укарїнський уряд не в стані належним способом подбати про освіту та про ріжні культурні установи України.

(Конець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗПРИВОДУ СМЕРТИ НАРОДНОГО РОБІТНИКА.

Смерть дорогого нашого брата, громадянина Семена Ядловського, потрясла кождим з нас до глибини душі. Кождий з нас відчуває жаль по утраті такої майже молодої людини, працьовитої на народнім полі. І тому відчуваємо жаль, що так скоро зійшов зі світа, бо народови нашому він ще нераз певно не одним прислужився.

Що сталось, не відстанеться. Ми всі туди повандруєм, хоч нам і сумно про свою власну смерть споминати. Померти мусимо.

Смерть нашого милого друга застановила й мене дещо подумати над його особою: Хто то був той Семен Ядловський? Як він жив і що він творив? Які його були життєві діла?

Діла були видко гарні, коли весь нарід наш, як тут, так і в рідним краю, відчуває великий жаль, що він зійшов за скоро зі світа, немов другий Мойсей на еміграції. Через 30 майже років вів українських емігрантів далеко за морем, на чужині, і за цілий той час доказався добрим провідником, бо ніхто йому не посмів проводу відобрати. Служив народови чесно й характерно. Був відданий душею й тілом свому народови, а нарід гаразд цінив його діла й не жалував йому кавалка хліба, який він собі праведною працею у народа заслугував. Його діла були милі не тільки народови, але й самому Сотворителеви, бо зарядив так, що його тлінні останки спічнуть в рідній землі, між рідними людьми. Його життя й діяльність може бути взірцем для інтелігенції світської й духовної. Хто піде слідами великого провідника, той діждеться такого пошанівку від народа, якого вдостоївся Покійний.

Ти, наш дорогий 30-літний Мойсею, спи спокійно в рідній землі! Імя Твоє не загине на віки вічні між вдячним народом. Земля Тобі пером! Ти виховав своїх наслідників, які підуть Твоїми слідами і докінчувати будуть роботу, яку Ти зачав. Щасти, Боже, в тім ділі!

Замісць вінка складаю жертву на Сиротинець-Захист У. Н. С. в Америці.

Микола Костів, Союзовець,
Озон Парк, Ню Йорк.

—o—

ХТО ПРОТЕСТУЄ.

Від часу до часу я читаю „Америку" і дивно мені, що там без кінця лають „Свободу" й її редакторів. Ще дивніше, хто се ті, що лають. Нападають нині на „Свободу" ті самі, що колись самі до „Свободи" писали дописи та домагалися тої роботи, за яку нині „Свободу" критикують в „Америці". Дивно мені з тих людей і дивно мені з тої ґазети.

Нападають на „Свободу" й на У. Н. Союз, що вони не висилають протестів проти Польщі. Як можуть люде писати такі очевидні брехні? Хтож більше протестує проти польських знущань над нашими людьми, як не „Свобода" й У. Н. Союз? Може протестувала „Америка"? Післала вона хоч один протест проти згоди між Римом і Польщею?

Дядько Наум плаче над нашим бідним народом. Чому він не плаче над нашим народом в Олифанті, Шикаґо? Ось за ті справи булоби що сипати. Чомуж не сипле „Дядько Наум"?

Н. Клопач, Джерзи Сіті.

Не його вина.

— Як вам не сором у ясний день заточуватися на вулиці?

— То не моя вина. Я хотів у коршмі сидіти до вечора, одначе коршмар викинув мене.

ОСНОВА ІДЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ.

(Надіслана стаття з Европи).

В найгіршому становищу знаходяться ті народи, що поневолені більш чи менш племінно спорідненими иншими народами. Тому то поневолення скажім, Чехів Німцями, Гіндусів чи Єгиптян Англійцями і т. п. не таке страшне, як поневолення славянського народу славянським же народом, германського германським і т. п. В першому випадку неможливою є асиміляція й переможець ніяк не може теоретично підвести певної основи для теорії єдности його з поневоленим, а поневолений нарід натомісць завжди почуває себе цілком окремим тілом і весь час намагається звільнитись від накиненого йому ярма. З другому випадку з причини племінної спорідненостн завжди являється загроза асиміляції, а тому, що переможець нищить без жалю весь культурний дорібок поневоленого „брата", то на цьому тлі завжди відкривається широке поле для нього шляхом ошуканства, підтасовання фактів доводити про єдність його з поневоленими народами, їх спільне історичне походження, тощо.

Типовим прикладом ось такого поневолення може служити більша частина українського народу, що поневолена майже від 300 літ московським народом. Наслідки цього всім відомі: всі маєтні верстви й інтелігенція українського народу зденаціоналізовані, а тільки корінна маса народу зберегла саму себе. Революція 1917 р. припинила дальший біг асиміляційного процесу, одначе то не був єдиний наслідок цього поневолення. Московські імперіялісти, зденаціоналізовуючи провідні верстви українського народу, почали, як і кождий инший окупант племінно-спорідненого народу, **видумувати т. зв. теорію єдности руського народу, щоби цим шляхом цілком затерти історичну правду про український нарід.** Для цієї мети вони, перекрутивши зміст літописів, утворили т. зв. норманську теорію походження Руси, після якої військова дружина якогось норманського (з нинішньої Швеції) племени „Русь" прийшла з півночи, запрошена на князювання над східньо-славянськими племенами. Засимілювавшись з ними, вона утворила Руський нарід і державу, яка потім поширилась на весь Схід Европи. Ширення це йшло з півночи, з Новгороду, а потім з Москви. **Звідси ідея „єдности руського народу", як рівнож ця байка послужила для московських імперіялістів основою ідеї т. зв. російської державности.**

Отже, в світлі цієї норманської теорії зовсім затирається імя та ідея державности українського народу. Українського народу нема; є тільки Руський Народ, а він має центром Москву.

Коли відродження українське, перейшовши фазу культурну, стало політичним явищем, тоді виявилася пекуча потреба в написанню історії українського народу, якаб давала підставу до будування самостійної держави. Тому історія України, написана проф. М. Грушевським, була епохальним явищем в процесі відродження українського народу. Але політичний світ вже добру сотню років був кормлений московською норманською теорією походження Руси й йому просто не була зрозуміла історія України; **щож торкалося питання державної самостійности українського народу, то для політичного світу це була навіть дивна річ, бо після норманської московської теорії він уявляв український нарід як частину єдиного руського народу.**

Отже, обґрунтовуючи ідею української державности, треба було побороти норманську теорію і відновити історичну правду українського народу. На жаль, проф. М. Грушевський цього не зробив, походження Руси не вияснив і тому його історія відносно ідеї української державности уявляє прекрасну будову, але на слабому фундаменті.

І тільки глибоко-наукова розвідка проф. С. Шелухина, що вийшла недавно в Празі під наголовком **„Звідкіля походить Русь"** (Теорія кельтського походження київської Руси з Франції) дає, власне, цей ґрунт. Вона з корінем вивертає норманську теорію, доводить її фалш і науковими методами доводить правдиве походження Руси. Цим самим праця проф. С. Шелухина возстановляє в правах український нарід щодо його державности й самостійности.

Сильна ерудиція автора, науково-обєктивна метода праці, нові, досі ще невідомі дані та легкий стиль розвідки — роблять її незвичайно цікавою і захоплюючою. Те, що до цього часу було в нашій минувшині дуже туманним, по прочитанню праці проф. С. Шелухина цілковито розяснюється. Науково твориться повна й ясна картина нашої минувшини. А головне: ідея української державности в цій науковій праці знаходить свою основу й повне підпертя. Історія українського народу без цього булаб неповна. Дуже добре, що в кінці книжки подано резюме француською мовою. Це дає можливість і чужинцям пізнати зміст книжки.

Великої ваги праця проф. С. Шелухина ще чекає на свою достойну рецензію. Ця коротка замітка має лише метою поділитися з українським громадянством радісною звісткою про вихід в світ згаданої праці. Розуміється, що в скорому часі проти неї підніметься весь імперіялістичний московський єдинонеділимівський табор, щоби її побороти. Зчиниться шалений бій, почнуться в ворожій пресі атаки на український нарід та на його відродження. І кожний український громадянин мусить принаймні знати, о що ходить. Книжка проф. С. Шелухина мусить бути в кожного свідомого українського громадянина.

Д. К-ий.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Отсим повідомляється членів від. 47, ім. Ольги Бесарабової, що звичайний мітінґ відбудеться дня 6 жовтня, на Українській Гали, в 2-гій годині пополудни. Конечністю є, щоб кожда членкиня явилася на цей мітінґ, бо є дуже важні справи, а іменно урядники здадуть справоздання трикватральне існовання того відділу. Не явившийся урядник або членкиня будуть карані після ухвали. — П. Паращак, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, подає до відома своїм членам, що мітінґ відбудеться в суботу, 5. жовтня, в годині 7.30 вечером, під ч. 435 Мейн ул. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо є важні справи до полагодження. — В. Матвіяс, предс.; М. Сас, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Товариство Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 5. жовтня, в год. 7-мій вечером, в гали під ч. 72 Morris St. Кождий член обовязаний прибути на мітінґ на час, вирівнати вкладки до Товариства і до У. Н. Союза, як також за тікети з балю. Кождий член повинен придбати бодай одного нового члена до товариства і до У. Н. Союза, поневе тепер принимається без вступного. — Антін Онисик, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Жеребецька Любов, від. 144, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що трикватральний мітінґ відбудеться в суботу, 5-го жовтня, в год. 8-мій вечером, в гали Укр. Нар. Дому, 217 E. 6-та ул. Проситься всіх прибути на означений час. Буде важна справа до порішення. Будеться принимати до У. Н. Союза і до Тов. як старших так і молодших без оплати вступного. Не явившийся член буде караний після ухвали товариства. — Михаїл Ямка, предс.; Гр. Левіцький, кас.; Дмитро Чайка, секр.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

„АМЕРИКАНЕЦЬ".

(На чистці осередку Промкоопу).

З Америки тов. Розен 1926 року приїхав сюди, щоб допомогти радянській владі. Так каже сам тов. Розен. І між іншим він привіз із собою 8,000 долярів.

„Американець" почав працювати, заробляючи 500 карб. на місяць, Розен — працював, як кустар, в артілі він не був.

Але тов. Розен не просто кустар-одинець. Він комунар. Він член партії з 1926 року, а в Америці, коли вірити йому, він у комуністичній партії з 1924 року.

Коли йому запропонували ввійти до промислової артілі, передавши туди свою вишивальну машину, він категорично відмовився:

— Хіба я дурень, що піду до колективу та ще здам свою машину?

— Я й так можу добре заробити і що зроблю зі своїми грішми, — це моя справа, — відповідає Розен.

Розен, хоч на папері й комуніст, але в житті найзвичайніщий міщанин, обиватель.

— Маю 8,000 долярів, отже треба вишукати собі й багату наречену.

Пішов Розен до сватів:

— Будь ласка, вишукайте мені добру наречену, але з капіталом, бо й у мене є капітал.

Як він виконує свої партійні обовязки — про це краще не писати. Досить сказати, що членські внески до партії він платив із розрахунку не 500 карб., на місяць, а 50.

Дуже „гарну" характеристику дали тов. Розенові на чистці комосередку робітники.

— Тов. Розен, — кажуть усі одноголосно, — міщанин, спекулянт. Усе його життя, — це гроші і гроші. Приїхав він сюди не длятого, щоб допомогти радянській владі, а щоби спекулювати своїми долярами. Деякі товариші навіть пропонують забрати в нього доляри й партбілета, — нехай собі їде назад, звідкіля приїхав.

Комісія під головуванням тов. Ґінсбурґа цими днями має дати свої висновки.

М. Д—ов.

(„Пролетарська Правда", Київ).

РІДНА ШКОЛА В НЮАРКУ.

Наука Рідної Школи в укр. пресвітерській гали під ч. 49 Beacon St. вже розпочалась. Школою проводить і вчить відомий д. Іван Яцентий, який много літ посвятив на навчання українознавства нашої дітвори з блискучими результатами. Його поправне знаннє англ. мови улекщує науку укр. мови нашої дітвори. Наука відбувається: вівторок і четвер від 5—7 вечером, а в суботу від 10—12 рано.

231-2 Шкільний Комітет.

Урядовець вернув із одномісячної відпустки та просить у директора ще кілька днів відпустки.

Директор: Чому?

Урядовець: Бо хочу оженитися.

Директор: Чомуж ви не зробили того на відпустці?

Урядовець: Я не хотів псувати собі відпустки, пане директор.

E. Ван Ліндт де Єведе.

ПОЕТ І МУЗА.

(Гумореска. — З голяндського).

— Я гадаю, що він у цьому невеличкому, самостійному селі дуже спокійно буде працювати. Там нема нічого такого, що йому перешкоджувало би, — сказала тітка Берта, гачкуючи скатерть.

— Так, а хатина, що він її наняв, цілком за селом, — додала тітка Агата, яка завсіди знала все краще.

Вони говорили про свого сестрінка Еміля.

Еміль був поет. Жив із грошей, які що місяця давали йому незамужні старі тітки. Тому пять літ Еміль видав том поезій під заголовком „У тіни". Критика згідна була щодо того, що це зовсім зайве було видавати такі поезії. Одначе обі тітки дістали по примірникові поезій, оправленому в шкірку. І з того часу складали вони радо жертву на жертівнику слави, як це вони — наслідуючи молодого поета — говорили. Еміль жив у цьому самому місті, що й тітки, але тому три місяці заволоділо ним одушевлення і він відчував, що це так зголошувався у нього мистецький твір. Тому гадав, що найкраще буде на якийсь час перенестись у малу хатину в далекому селі на півдні.

Тітка Агата налила чаю і знову звернула на улюблену тему.

— Він що тижня пише, що праця йде гарно все вперед. І кожен раз зазначує, що жиє там спокійно, лише зі своєю музою.

— Ага, — перебила тітка Берта — лише з музою... Скажи мені, що це таке муза?

— Ти не знаєш? Муза це жінка...

— Жінка?

— Так, але не така звичайна жінка, як я і ти. Муза, це, як це сказати би, це незвичайна жінка, в довгому, білому одязі...

— Довгому, білому одязі?

— Так, у довгому, білому грецькому одязі. І така незвичайна жінка приходить до мистця, коли він мусить працювати, розумієш?

— Так, самособою, — сказала тітка Берта. Вона, щоправда, розуміла небогато з цього, але не важилася признатися до того.

Місяць пізніше придумали собі тітки гарний плян. Обі хотіли Емілеві зробити несподіванку, для бідного хлопця, що там так самітний, далеко від людей мучився над своїм новим мистецьким твором!

Та саме останнього дня тітка Агата перестудилася. А коли тітка Агата в літі перестудилася, то страшно мусить уважати на себе.

Тітка Берта мусіла сама вибратися в далеку дорогу, бо тітка Агата напекла тісточок, які Еміль так дуже любить.

Тітка Берта наложила на голову капелюшок, прикрашений каміньчиками, тай вибралася в дорогу. В торбочці мала карточку, на якій було написано: тут пересідати, там сісти на трамвай і т. д. Доволі часто по дорозі мусіла допитуватися, а раз спиталася морського офіцира, бо гадала, що це начальник стації. Та кождий був ввічливий для цієї старенької жінки і так тітка Берта добилася з тісточками тітки Агати, без ніякої пригоди, до села і до свого сестрінка Еміля.

Тітка Берта вернулася також щасливо. Була дуже задоволена з подорожі. Розказувала не богато, бо ніколи не любила богато говорити, але таки була дуже вдоволена, що відвідала любого сестрінка.

З того часу минуло кілька тижнів. Одного пополудня розсердилася чогось тітка Агата на тітку Берту. Тітка Агата все любила трохи сердитися, але цього вечора була таки дуже прикра. Суперечка зайшла за щось у часописі, а чого тітка Берта, як звичайно, знову не розуміламіла.

— Ти не розумієш цього? — спитала тітка Агата подразнено. — Ти навіть цього не знаєш? Як це можливо?

На це тітка Берта сказала спокійно:

— Ти також не гадай собі, що ти все знаєш!

— Ба, в усякому разі дуже богато!

— Так гадаєш? Та недавно воно показалося, що це не так. Муза, на твою думку, це не дійсна жінка, в довгому білому грецькому одязі! Так! Не дійсна! Еміль саме похожав із нею по саді, як я надійшла. Кажеш: у довгому одязі? Щось такого! Вона мала спідничку ледви-ледви по коліна, я сама бачила це добре!

Переклав М. С.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУЧКИ ДЛЯ ДІТОЧОГО ТЕАТРУ.

які можна набути у книгарні Свобода.

- **ЗУСТРІЧ.** Новорічна песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий ... 15 ц.
- **ЧЕРВОНА ШАПОЧКА,** драмована казка в 2-ох діях. Я. Вільченко .... 20 ц.
- **ЗОЛОТИЙ ЧЕРЕВИЧОК,** песа-казка для дітий у 6-ох картинах. Галина Орлівна .... 15 ц.
- **ПРОГУЛЬКА,** комедійка на одну дію. Ст. Чубатівна .... 15 ц.
- **ТАРАС ПАСТУШОК,** сценічний образок у двох діях .... 15 ц.
- **САМОТНИЙ У ЛІСІ,** песа на одну дію. Е. А. Чебишева-Дмитрова .... 10 ц.
- **МАЛИЙ ТАРАС,** діточа песа на 3 дії. В. Шопінський .... 20 ц.
- **СВЯТО ВЕСНИ,** сценічний образок на дві дії зі співами та хороводами. Василь Софронів ..25 ц.
- **СТРІЧА У ЛІСІ,** сценічна картина в одній дії. Леся Верховинка..10 ц.
- **ПІДКЛАДЕНЬ,** песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий .... 15 ц.
- **ЗАЧАРОВАНИЙ КАЛІФ,** драмована казка в 5 діях. Павло Бендорф .... 10 ц.
- **ПРИ ВАТРІ,** сценічна картина в одній відслоні. Фр. Вольф ....10 ц.
- **СОН МІСЯЧНОЇ НОЧИ,** пластова гра в 5 діях. Ярослав Вільшенко .... 25 ц.
- **ДІД-МОРОЗ,** фантастична дитяча казка-песа на 3 дії з співами й танцями. Мик. Шугаєвський ..25 ц.
- **ЧАРІВНИЙ КАМІНЕЦЬ,** песа-казка для дітий в 3-ох діях. В. Королів-Старий .... 15 ц.

Повисші книжочки можна одержати в книгарні Свободи. Замовлення будемо висилати тільки по одержанню належитости. Не будеться звертати уваги на такі замовлення, які прийдуть без належитости.

"SVOBODA"

81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

DO YOU KNOW WHY --- A Popular Song Is Driven to Death?

Drawn for this paper By Fisher

